

Florina-Laura NECULAI

Kako bi izgledala Federalna Evropa?

*Vizionarski primjer za mlađu
generaciju*

Prevela:
Maja ILIJANIC

Ova knjiga-projekat je napisana uz tehničku podršku i umijeće **Unije Evropskih Federalista (UEF)**. Finansirana je od strane Evropske Komisije ali ne predstavlja njen stav.

© 2005 Florina-Laura Neculai

Mechelse Drukkerijen
Maanstraat 8, B-2800 Mechelen
Tel: + 32 (0)15/ 203519
Fax: + 32 (0)15/216334
www.medru.be

*"Nivoi u Evropskoj federalnoj Uniji
bi trebali da budu kao nivoi u torti;
i ako samo jedan nedostaje,
torta gubi svoj pravi ukus."*

Zahvalnice

Da bi ovo djelo bilo izdato danas, želim posebno da se zahvalim pojedinim ljudima, i da se izvinim onima koje neću spomenuti ovdje.

Željela bih da se zahvalim Uniji Evropskih Federalista (UEF) za tehničku pomoć i znanje i Flamanskoj Nacionalnoj Agenciji Mladih (JINT) koji su podržali ovaj projekat.

Takođe bih željela da zahvalim sledećim, Prof. Dušan Sidanski, Prof. Giuliano Amato, Dr. Gilbert Casarus, Prof. Tanguy de Wilde, Richard Laming, John Parry i Prof. Sergio Pistone za njihovu ljubaznost, koji su pristali da pročitaju tekst ove knjige i poboljšaju ga svojim sugestijama.

Željela bih da zahvalim Steven Everts, Fabrice Filliez i Charis Xirouchakis za zanimljive političke razgovore koje smo imali u okviru ovog projekta.

Za materijal o nekim posebnim državama članicama željela bih da zahvalim Simone Burkhart, Kristina Weich-Hondrila, Iulius Hondrila i Beat Späth.

Željela bih da zahvalim mojim dragim prijateljima Joan, Tom, Anna, Nick, Brad i Michael za njihovu stalnu podršku posebno za vrijeme ovog projekta. Posebnu zahvalnost Nancy Norris za ljubaznost da prihvati i pročita ovaj tekst. Takođe bih željela da zahvalim Paule Dierens.

Na kraju, ali nikad zadnji, željela bih da zahvalim mojim roditeljima, Mariji i Stefanu, za njihovu ljubav i vjeru u mene, stalnu podršku i bodrenje tokom godina.

Sadržaj

<i>Predgovor</i>	7
<i>Uvod</i>	11
Prvi Dio:	
Imaginarni intervju sa predsjednikom Evropske Unije	14
Drugi Dio:	
Imaginarni intervju sa predsjednikom evropske vlade	47
Treci Dio:	
Imaginarni intervju sa ministrom spoljnih poslova Evropske Unije	65
<i>Završna riječ</i>	88
<i>Upitnik za utiske</i>	94

Predgovor

Literatura o federalizmu sada ima kratak, jednostavan i eksplicitan tekst. Mlada autorka pokušava da da odgovor na pitanje: “Kako bi izgledala Federalna Evropa?” mladoj publici.

Vodeći tri zamišljena intervjua sa ličnostima koje su manje ili više uzete iz evropske političke stvarnosti, autorka daje notu originalnosti i dinamike literaturi o evropskom federalizmu.

Autorka objašnjava sve o federalizmu na vrlo praktičan pristup: zamišljeni intervjui, koje vode mladi tim koji sačinjavaju reporter i kameraman koji rade za Evropsku Televiziju Mladih, otkrivaju da evropski federalizam ima svoje duboke korijene u istoriji i opisuju njegovu evoluciju kroz vrijeme. Knjiga daje jasne primjere evropske politike kao što su obrazovanje, zaposlenost, zdravstvo i zaštita potrošača, i pokušava da objasni šta bi se

promjenilo kada bi Evropa bila federalna država; takođe pokazuje snagu koju bi federalna Evropska Unija imala na međunarodnoj sceni. Dalje, daje dobre argumente za mnoge prednosti federalne Evropske Unije a ipak ostavlja mladoj publici da sama odluči da li odobravaju ovaj model ili ne.

Takve inicijative koje dolaze od mlade generacije su više nego dobrodošle! Mlade ljude bi trebalo ohrabriti da budu više aktivno uključeni u objašnjavanju kompleksnih evropskih problema i naročito benefita Evropske Unije za njene građane. Federalna vizija Evropske Unije treba da bude objašnjena na takav način da je "čovjek na ulici" razumije. Ovo je glavni cilj ove knjige i ispunjava svoj cilj. Ali takva inicijativa bi sigurno trebala da ide ruku pod ruku sa većom političkom aktivnošću.

Evropska Unija je trenutno u krizi jer je većina evropskih građana izgubila vjeru u sposobnost EU da riješi najveće probleme sa

kojima se danas suočava, kao što je na primjer, nezaposlenost. Evropski građani moraju biti bolje informisani o evropskoj politici i morali bi više biti uključeni. Ustavna debata treba da se nastavi i aktivno uključi sve građane. Svi pro-Evropljani i svi koji su glasali za Evropski Ustav – a većina zemalja članica i evropskih građana je to uradila – bi trebali zajedno da se bore za Evropski Ustav. “Period razmišljanja” ne zahtijeva tišinu, nego više akcije.

Da bi se evropski projekat nastavio, potrebno je jedinstvena akcija. Inicijativa Evropske Komisije da poboljša komunikaciju sa svojim građanima, takozvani “Plan D” (D kao demokratija, dijalog i debata) može da bude uspjeh samo ako je evropski građani podrže. Sa druge strane, teško je uključiti građane u tako kompleksan process kao što su evropski odnosi. Ipak, kroz veći premještaj moći regijama I lokalnim vlastima, građani bi mogli da bolje shvate Evropu I aktivnije

učestvuju izražavanju federalne vizije za Evropu.

Proces ka federalnoj budućnosti Evropske Unije mora da uključuje mladu generaciju. Moramo da budemo sigurni da oni razumiju mnoge mogućnosti koje ujedinjena Evropa pruža. Kao što je pomenuto u podnaslovu, knjiga “Kako bi izgledala federalna Evropa?” je vizionarski primjer za mlađu generaciju, ali može biti jako koristan izvor informacija i inspiracija za sve one koji bi željeli da pročitaju kratak i dinamičan a ipak informativan document kako bi mogla da izgleda federalna Evropa.

Dr. Friedhelm FRISCHENSCHLAGER

Generalni-Sekretar

Unije Evropskih Federalista

Uvod

Ovo djelo je rezultat mog dugogodišnjeg ubjeđenja da knjige napisane u visoko akademskom stilu dosežu samo do određene publike i umanjuju pravo interesovanje mlađe generacije u toj određenoj sferi, koja je u ovom slučaju politika.

Većina dobrih političkih argumenata je objašnjena na komplikovan način, na stotinama strana, praveći ih dostupnim samo onima koji ili studiraju politiku ili imaju dovoljno vremena i interesovanja. Pa se pitam: šta je sa mladim ljudima, u ovom lavirintu u kome se tako lako izgubiti?

Ova knjiga-projekat - koja je dio programa MLADIH Evropske Komisije - želi da objasni mladima, uglavnom između 15-30 godina, šta podrazumijeva federalizam, i posebno koncept evropskog federalizma.. Da bi bio lakši za razumijevanje tekst je predstavljen u formi dijaloga.

Ova knjiga je sastavljena od tri izmišljena dijaloga. Prvi dio je dijalog sa

Predsjednikom Evropske Unije, koji će objasniti šta je federalizam. Drugi dio je takođe imaginarni dijalog sa predsjednikom evropske Vlade. Ovaj dijalog će pokazati kako evropski federalni system može uticati na svakodnevni život građana. Treći predstavlja imaginarni intervju sa evropskim ministrom spoljnih poslova. Ovo naglašava moguću jačinu ujedinjene Evrope u međunarodnoj politici. Da bi ovo djelo bilo privlačnije mladima, intervju sprovode mladi reporter i kameraman koji rade za TV stanicu posvećenu mladim ljudima, koju sam nazvala, Evropska Televizija za mlade (ETVM).

Ova knjiga-projekat je bila test za mene, i između ostalog sam naučila da je mnogo teže razviti argument jednostavnim riječima, nego u akademskom jeziku i stilu.

Najteži aspekt je bio razviti projekat na način da što više mladih može učestvovati i profitirati iz procesa i rezultata. Da bi knjiga bila dostupna najširoj mogućoj mladoj publici, koja možda nije dovoljno dobro savladala strani jezik, bilo je potrebno prevesti je sa

engleskog na različite jezike. Ovo je omogućilo dobru vježbu-priliku za mlade studente, uglavnom sa fakulteta stranih jezika, da pokušaju da prevedu ovo djelo na njihov maternji jezik. Željela bih da zahvalim mladima koji su se prijavili da prevedu ovu knjigu.

Nadam se da će ova knjiga pomoći mladim ljudima da bolje sagledaju kako bi izgledala federalna Evropa i koje prednosti može donijeti.

Uživajte!
Florina-Laura NECULAI

PRVI DIO

Imaginarni intervju sa predsjednikom Evropske Unije

Reporter i kameraman Evropske Televizije Mladih (ETVM) izlaze iz studija na sastanak sa predsjednikom Evropske Unije povodom intervju...

- Hoćeš li već jednom odlučiti šta nam treba?
Trebalo odmah da krenemo ako mislimo da stignemo na vrijeme na intervju.

- Uvijek me požuruješ!

- Radimo zajedno već neko vrijeme i priznajem da sam te nekad požurivao kad nije bilo razloga, ali ovaj put je vrlo bitno.

- OK, OK, koga intervjuišemo danas?

- Predsjednika Evropske Unije!!!

- Hmm, razumijem. Mislim da bi bilo bolje ako bih doveo nekoga da se pobrine o rasvjeti... .

- Ti ćeš to odraditi sasvim dobro, ali molim te požuri.
- Jesi li spremio pitanja?
- Šta misliš?
- Hmm, takođe mogu da kažem da radimo zajedno već jako dugo i.. ponekad su tvoja pitanja izgledala vrlo spontana.
- Idem po auto! i ovaj put sam pažljivo pripremio pitanja.
- Znao sam! To je za Evropskog predsjednika. Mogu li da pogledam pitanja?
- Ja bih rađe da to ostane iznenađenje.
- 'Iznenađenje'... možeš li mi ih bar malo opisati? O čemu želiš da razgovaraš?
- Ustvari, pripremio sam tri grupe pitanja za tri intervjua koja ćemo raditi ove nedelje. Materijal bi trebao da bude spreman za dokumentarni film koji spremamo sledećeg meseca. Prva grupa će biti upućena predsjedniku i fokusiraće se na njegovom

viđenju federalizma i posebno evropskog federalizma. Drugi set pitanja je namijenjen predsjedniku Evropske Vlade i pitanja se tiču teme kako federalna Evropa utiče na život evropskih građana i mladih. Treći dio je o trenutnoj snazi Evrope u međunarodnoj politici. Intervjuisaćemo Evropskog ministra spoljnih poslova za odgovore.

I intervju sa predsjednikom Evropske Unije počinje...

- Gospodine Predsjedniče, hvala Vam što ste prihvatili naš poziv na ovaj dijalog, koji je dio dokumentarnog filma koji Evropska Televizija Mladih (ETVM) želi da napravi o Evropskoj Uniji i federalizmu. Želio bih da počnem sa pitanjem kako biste Vi definisali "federalizam"

- Prvo bih želio da Vam se zahvalim na pozivu i izrazim moje zadovoljstvo na poziv da govorim o evropskom federalizmu.

Proces evropske integracije je dugačak, posebno kada se poredi sa procesom

formiranja Sjedinjenih Američkih Država. Definicija federalizma je bila prvi izazov sa kojim su se stručnjaci suočili, ali još uvijek ne postoji definicija federalizma koja bi ih sve zadovoljila. Elementi koji definišu federalizam su rašireni po političkim i filozofskim pisanjima, koji komplikuju mogućnost jedne jednostavne i razumljive definicije tog pojma. Zbog toga, 'federalizam' možete naći definisan kao novu ideologiju, ili kao političku teoriju, ili kao model vladavine ili - neutralniji stav - kao ideju ili koncept. Bez obzira koliko široka mogu biti viđenja federalizma, postoji nekoliko centralnih stvari koje bih želio da naglasim.

Prva stvar se tiče etimološkog korjena pojma, koji dolazi od latinskog 'foederis' ('ugovor'). Druga stvar se tiče principa izbjegavanja rata: pošto liberalne, demokratske i socijalne ideologije nisu mogle da obezbjede neophodne mjere da spriječe ratove među državama, federalizam je posmatran kao jedna od 'ideoloških nada' u pravcu stalnog mira. Treća dodirna stvar se tiče definisanja federalizma kao organizacije

multi-kulturalnog entiteta u kome svaka članica entiteta ima sopstvenu vladu sa svojim osobinama koja postoji zajedno sa centralnom vladom kojoj su predali neke od svojih moći, dakle dajući legitimnost aktivnostima nadnacionalne Vlade u tim poljima.

- Ako ne postoji opšte prihvaćena definicija federalizma, kako biste opisali neke od njegovih principa?

- Federalizam teži da postigne efikasnu ravnotežu između centralizacije i autonomije. U neke od principa spadaju: demokratija i poštovanje ljudskih prava; različitost i tolerancija; pluralizam i autonomija; efikasnost i učestvovanje.

- Možete li molim Vas da objasnite ovu rečenicu?

- Fokusirao bih se na samo četiri principa federalizma: različitost i toleranciju, efikasnost i učestvovanje.

Detaljnije, rekao bih da je federalizam koncept koji objašnjava organizaciju teritorije naseljene narodima

različitih kultura koje žive zajedno unutar institucionalnog okvira koji omogućava jedinstvo teritorije i u isto vrijeme garantuje opstanak njenih državljana koji žive na toj teritoriji. Mogućnost funkcionisanja takvog entiteta podrazumijeva podjelu moći između nadnacionalnih i regionalnih, nacionalnih i lokalnih institucionalnih nivoa. To podrazumijeva veću efikasnost i garanciju da donesene odluke poštuju lokalne specifičnosti. Postojanje nekoliko nivoa političke moći može stimulisati političko učešće građana na različitim nivoima jurisdikcije.

- ...???

- Na primjer, kad bi Evropska Unija bila federalna država, bila bi multi-kulturalni entitet koji unutar svojih granica ima Francuze, Njemce, Fince, Italijane, itd od kojih svaki ima manje ili više sličnu kulturu, ali svi imaju demokratsku državu. Živeći zajedno među istim granicama daje veće šanse da se ljudi upoznaju i da bolje razumiju i tolerišu druge kulture. Sve ove različite kulturološke

grupe se nalaze unutar demokratskih država koje imaju svoje vlade (Francuzi imaju svoju vladu, Njemci imaju svoju, itd) koje regulišu i donose odluke za svoj narod. Ove nacionalne vlade koje predstavljaju Francuze, Njemce, Fince, itd predaju neke od svojih moći drugoj vladi (Evropskoj vladi) koja reguliše i donosi odluke u opštem (evropskom) interesu.

Ova druga vlada se zove 'nad-nacionalna' jer dolazi iznad nacionalne. Hijerarhijski nije superiornija, nego jednostavno nema nacionalne nego evropske mandate. Nad-nacionalni karakter se, ustvari, odnosi na njenu nezavisnost pri donošenju odluka na evropskom nivou, i primat njenih odluka nad nacionalnim zakonima. Ovo predstavlja ograničenje suvereniteta Zemlje Članice, ili dijeljenje suvereniteta u onim stvarima koje se najbolje rješavaju na nad-nacionalnom evropskom nivou.

- Pretpostavljam da podjela oblasti autoriteta- ili sposobnosti - na različitim društvenim nivoima daje druge prednosti: prvo, evropski državljanin će se javiti

najbližem organu vlasti da bi se njegov slučaj razumio i brže riješio. Drugo, postojanje različitih nivoa odgovornosti pretpostavlja da je puno ljudi uključeno u rad na tim nivoima, što podrazumijeva šire razumijevanje političkih stvari i viši nivo građanskog uključivanja u političko donošenje odluka.

- Ova pretpostavka takođe može da znači više birokratije, tako da stvari nisu tako jednostavne. Ali, uglavnom tvoja pretpostavka je tačna.

- Da li federalizam postoji samo u modernom dobu ili postoje i drugi primjeri kroz istoriju?

- U praksi, izgleda da je federalni tip organizovanosti postojao samo u Grčko-Rimskoj antici. Grčki gradovi-države (zvani 'polis') su bili organizovani u konfederacije u koje su stupili dobrovoljno i koje su imale zajedničke institucije da bi zaštitili njihove zajedničke interese, braneći sebe i takođe da

bi spriječili bilo koji konflikt koji bi mogao da se desi između njih.

Ovi gradovi-države su zadržali svoju autonomiju unutar carstva koje je promovisalo stvaranje ovih konfederacija. Kažu da je bilo mnogo tako organizovanih uređenja u 3 vijeku p.n.e. U istom vremenskom periodu i pod grčkim uticajem, izgleda da je jedna grupa iz Male Azije razvila Federalni Ustav sa federalnom skupštinom u kojoj je svaki grad imao broj mjesta proporcionalno po broju stanovnika.

Pod Rimljanima je oformljena takozvana Latinska Liga. Takođe je bila zasnovana na sporazumu među ljudima zvani 'foedus', današnji etimološki korijen riječi 'federalizam'. Rimljani su pravili ugovore sa onima koje su osvajali koji su bili u vidu ugovora između Rima i poraženih naroda i bili su način ozakonjenja rimske vlasti.

U teoriji...

...sijalica se slomila i trebalo je malo vremena da se zamijeni. Nakon toga

intervju je nastavljen. Predsjednik nastavlja... .

U teoriji, odjeci ovakvog tipa organizovanja su nastavili da žive i nakon pada Rima, ali prvi važniji korak je napravljen u 17. vijeku, poslije Vestfalskog Ugovora (1648) kojim je završen Tridesetogodišnji rat. Federalizam je prvi put formalno definisan zbog debate o najboljim načinima organizovanja društva, ili kao federalna ili centralizovana država.

Njemac Johannes Althusius je razvio teoriju Federalizma, koja je pokušala da objasni razmotri sistem političke organizovanosti u kojoj ljudi učestvuju po svojoj volji. U isto vrijeme, Jean Bodin je kreirao teoriju Centralizma, koja je uključivala ideju da je suverenitet nepodjeljiv i može da se nalazi samo na centralnom nivou ili na nivou država članica ali ne može biti razdvojen kao što je slučaj u federalizmu. Njegova teorija je inspirisala Zapadnu političku misao u većini Evropskih država sve do polovine 20. vijeka.

- Ipak, teorija federalizma je preživjela u nekoliko zapadnoevropskih država, kao što su Njemačka i Švajcarska, ali takođe i u Sjedinjenim Američkim Državama gdje je počela da inspiriše nove formulacije. Vijek kasnije, američki primjer federalizma postavljen poslije američke revolucije je pružio veliki uticaj na druge nacije i većina specijalista ga smatra početkom u stvaranju i evoluciji organizacija federalnog tipa. Kako se federalizam razvio na američkom kontinentu?

- Američka revolucija je bila rat za nezavisnost sa različitim fazama ali sve ove posebne faze su formirale kontinuirani proces.

U prvoj fazi nakon proglašenja nezavisnosti, Sjedinjene Američke Države (SAD) su napravile prvi pisani Ustav iz 1777, zvani 'Članovi Konfederacije i Stalne Unije'. Prvi Ustav je garantovao da će članice zadržati svoj puni suverenitet, i time ugrozio stvaranje SAD kao jedinstvene države. Članovi Ustava su morali biti promijenjeni zbog boljeg funkcionisanja konfederacije, ali deset godina

kasnije, 1787, nova Konvencija, održana u Filadelfiji je odlučila da se odustane od ideje o reformi i napravi novi Ustav. Ustav iz 1787 se smatra drugim osnovom Sjedinjenih Američkih Država. Novost sa Ustavom iz 1787 je da je odvojio tri ogranka Vlade, i takođe napravio sistem provjere i ravnoteže između njih. On jasno određuje odgovornosti federalne vlade i država.

Američka revolucija je bio više politički nego intelektualni uspjeh. Iako u početku nije bilo savršeno, ovo dostignuće je u praksi postalo radni sistem koji je izvana predao značajnu vlast federalnoj državi, dok je interno zadržao lokalnu vlast građana država.

- Kako je federalizam nastao u evropskim zemljama?

- Nastanak federalizma u evropskim zemljama je bio interesantan proces; federalizam je bio proces sjedinjavanja za neke zemlje, kao što je slučaj sa Njemačkom, Austrijom i Švajcarskom, ili sa druge strane, korišćen kao

rješenje da se spriječi raspadanje zemalja, kao što je slučaj sa Belgijom.

- Možete li, molim Vas, dati malo detaljnije objašnjenje o slučajevima Njemačke i Švajcarske?

- Njemačka je, za razliku od Francuske, Španije, Ujedinjenog Kraljevstva ili drugih evropskih nacionalnih država imala centralizovan sistem u kratkom vremenskom periodu; u stvari ona je kasnila u formiranju unitarne nacionalne države. Kroz Srednji Vijek, Njemačka je bila labava asocijacija nezavisnih principata koji su pali pod vlast 'Svetog Rimskog Carstva Njemačke nacije', nasljednika Rimskog Carstva. Prva njemačka nacionalna država, Njemački Rajh (carstvo) je formalno uspostavljeno 1871 i već je predstavljala federalni sistem iako je Prusija dominirala. Odgovornosti njemačkih država su u velikoj mjeri nadmašivale odgovornosti Njemačkog Rajha. Glavni cilj njemačkih država nije bio uspostavljanje centralizovane nacionalne države već stvaranje domaćeg

tržišta bez tarifa i sa jedinstvenom valutom koja bi pospješila ekonomski razvoj.

Zato, sa političke tačke gledišta, Njemački Rajh predstavlja konfederaciju nezavisnih zemalja pod vođstvom Prusije više nego pravu federalnu državu. Prvi demokratski federalni sistem je uspostavljen 1918 pod takozvanom Vajmarskom Republikom, koja se sastojala od 'Länder' (bivših federalnih jedinica), koje su se opet veoma razlikovale u veličini njihove teritorije i ekonomskoj snazi. Ipak, pod Vajmarskom Republikom, moć 'Länder' je bila ograničena, u poređenju sa uticajem federalnih država Njemačkog Rajha. 1933, kada je Hitler došao na vlast, Njemački federalni sistem je odbačen i zamijenjen centralizovanom nacističkom diktaturom koja je trajala do 1945 kada su, poslije Drugog Svjetskog Rata, stvorene dvije Njemačke, a zapadni dio postao prava federacija.

- Da li bi Njemački federalizam mogao postati model za Evropsku Uniju?

- Moglo bi se reći, ali ja mislim da iako je Njemačka jedna od prvih evropskih država koja je osjetila federalizam u praksi, ustvari je Švajcarski federalizam mogući model koji bi se trebao primjeniti na evropskom nivou zbog multikulturalnosti i multilingvizma; Švajcarska Federalna Vlada (izabrana od strane Parlamenta) koja predstavlja različite švajcarske regije i političke partije.

Švajcarski proces pravljenja nacije je prvo prošao kroz konfederalno uređenje. Gurnuti u neku vrstu unije protiv moćnih komšija, u kasnom 13. vijeku, švajcarski kantoni su osnovali slabu konfederaciju. Tek u 19. vijeku (1848) Švajcarska je usvojila Federalni Ustav.

Heterogenost zemlje, sa svih tačaka gledišta, posebno sa stanovišta jezika i religije, je dobro predstavljena u njenoj federalnoj strukturi koja ima tri nivoa: federalni nivo, kantonski nivo i opštine; ova poslednja dva nivoa imaju veliku političku i finansijsku moć, dok su prava manjina zaštićena.

Na federalnom nivou, Švajcarska dvodomna Nacionalna Skupština predstavlja Švajcarski parlament. Jedan dom - Nacionalni Savjet - predstavlja švajcarski narod, dok drugi dom - Savjet Članica - okuplja predstavnike kantona. Iako oba doma imaju jednake moći, Savjet Članica ima pravo veta. Ipak, izgleda da je tajna uspjeha švajcarskog federalizma, kombinacija federalizma i direktne demokratije koja predstavlja konsultovanje nacije putem referenduma o različitim pitanjima i dozvoljavanje da pokrene stvaranje novih zakona.

Trenutno, od svih zemalja članica Evropske Unije, Njemačka, Belgija i Austrija su federalne države; Italija i Španija su u procesu decentralizacije; Francuska - poznata po svom centralizmu - je dala više odgovornosti regijama, i Ujedinjeno Kraljevstvo je u dubokom procesu takozvane 'devolucije'.

- Pomenuli ste da je Švajcarske prešla sa konfederacije u federaciju. Koja je razlika između federacije i konfederacije?

- Da bismo napravili razliku između federacije i konfederacije, moram prvo da kažem da ne postoji jedan jedini tip federalizma, nego onoliko federalizama koliko postoji federalnih država, iako su principi uvijek isti. Konfederacija je samo jedan primjer toga. Razlika između dva pojma se jasno vidi uglavnom u odnosu države prema pojedincu.

U federaciji, zakoni i odluke donešene od strane nadnacionalne vlade se primjenjuju direktno na građane koji moraju da ih poštuju. Ako se ne slažu sa zakonima ili donešenim odlukama, imaju pravo na žalbu Ministarstvu Pravde, ili mogu da se demokratski pobune za promjenu zakona. U konfederaciji, zakoni i odluke donešene od strane nadnacionalne vlade se primjenjuju na nacionalne vlade koje zadržavaju svoj suverenitet i sastaju se samo da donesu zajedničku odluku o određenim stvarima.

- Koje su druge razlike?

- Druge razlike između federacije i konfederacije su: federacija je bazirana na

Ustavu, dok je konfederacija bazirana na ugovoru; federacija može da revidira svoj Ustav, usvajajući predloge (koji se zovu 'amandmani') većinom glasova, dok konfederacija može promijeniti svoj ugovor samo ako se sve strane jednoglasno slože; federacija je država sama po sebi jer nacionalne vlade predaju neke od svojih moći nadnacionalnoj vladi, koja je odgovorna za opšte dobro, dok konfederacija nije država sama po sebi.

Većina zemalja koje su danas federacije su nekada imale konfederacijsko uređenje. To je slučaj sa Sjedinjenim Državama, Njemačkom i Švajcarskom. Evropska Unija je kompletna konfederacija sa velikim brojem federalnih elemenata.

- Kako se teorija federalizma razvila na Evropskom nivou?

- U 17. vijeku, po prvi put se teorizalo o federalizmu kroz debatu o najboljem načinu organizovanja društva, kroz federalni ili centralizovani sistem. U Evropi, većina država

je usvojila centralistički sistem društvenog uređenja više od tri vijeka do kraja Drugog Svjetskog Rata.

U 18. vijeku, Kant je izdao "Pax Eterna" ("Vječni mir"), u kome kaže da je nemoguće da federalne države krenu u rat jedne protiv drugih; i zato je federalizam smatran za jedini put ka 'stalnom miru'. Iako Kant nije imao konkretan primjer federalne vlade, argument koji je on razvio o odnosu između federalizma i mira predstavlja veliki korak naprijed za teoriju federalizma u Evropi.

U 19. vijeku već se mogu vidjeti politički mislioci koji kritikuju centralistički sistem za koji su smatrali da ne može održati mirne odnose između država i koji su se protivili konceptu nacionalne države. Primjeri ovih mislilaca su: Pierre-Joseph Proudhon koji se protivio uspostavljanju italijanske nacionalne države; Constantin Frantz, koji je bio protiv uspostavljanja njemačke nacionalne države; i Carlo Cattaneo, koji je Habzburško Carstvo video kao demokratsku federalnu državu.

U prvoj polovini 20. vijeka Evropljani su razvili drugačiji concept federalizma od Amerikanaca. To je bilo poznato kao "personalni" pokret. Imao je globalnu viziju federalizma i inspirisali su ga Proudhon, Frantz i Cattaneo. Pokretači ovog pokreta su bili grupa intelektualaca uključujući Alexandre Marc, Denis de Rougemont i Henri Brugmans. Pokret su oformili i razvili tridesetih godina isti oni mislioci koji su osnovali časopise "Novi poredak" i "Esprit". U kontekstu globalne ekonomske krize, pokret je pokrenuo novi trend misli koji je odbijao ideju da je globalna kriza nerješiva. Kriza sa kojom su se susrele nacionalne države je ohrabrila federalne aktiviste da istaknu da bi federalizam mogao da ponudi rješenje političkoj, ekonomskoj i socijalnoj depresiji toga vremena. Šteta Prvog Svjetskog Rata i slabost Lige Nacija su pokazale da nacionalne države ne mogu same da se suoče sa novom situacijom. U tom kontekstu kritika nacionalne države iz 19. vijeka je našla druge sljedbenike u prvoj polovini 20. vijeka.

- Osnovi Evropske Unije su postavljeni odmah nakon Drugog Svjetskog Rata. Kako se federalizam razvio na Evropskom nivou poslije Drugog Svjetskog Rata?

- Osnivači onoga što se danas zove 'Evropska Unija' su zamislili politički i ekonomski mehanizam koji bi okupio industrije uglja i čelika sa komercijalnim interesom u proizvodnji ratnog materijala pod kontrolu Višeg Autoriteta: uglavnom Francuske, Belgije, Italije, Nizozemske, Luksemburga i Njemačke. Ugovor koji je uspostavio Evropsku Zajednicu Uglja i Željeza je potpisan u Parizu (1951) i ubrzo ratifikovan.

Obično se kaže da je Evropska Unija počela kao ekonomski projekat. Iako je ta konstatacija tačna, obično se zaboravlja da je to takođe bio i politički projekat. Sjeme je posijano ranije u međuratnom periodu kada je pojam federalizma prestao da bude samo intelektualna debata i postao važna tačka na političkom planu. Pošto je Drugi Svjetski Rat završen, potreba za sistemom koji bi mogao spriječiti ratove između država je bio

imperativ. Intelektualci i slični političari su ponudili različite opcije za proces traženja mira. Federalizam je bio jedna od teorija koje su predlagali.

- Politička dimenzija je bila osnov u formiranju Evropske Unije od početka, jer su Jean Monnet i Robert Schumann planirali federalnu Evropsku Uniju sa nadnacionalnim institucijama kojima bi vlast predale njene države članice.

- Nažalost, istorijske okolnosti su značile da je nacionalna suverenost visoko cijenjena u Evropi i mogućnost Evropskih država da pristanu da dijele njihovu suverenu moć je bila jako mala. Do Rimskog Ugovora (1957) ekonomski dio Evropskog projekta je pravio stalan progres, dok je na političkoj strani, ideja o Evropskoj Federalnoj Uniji i zajedničkom sistemu odbrane ostavljena za budućnost. Ipak, federalne ambicije osnivača sada postepeno dolaze do ostvarenja.

- Iako je politički federalni projekat u početku odložen, federalni pokreti u cijelost

Evropi su pokušali da ga održe živim u mislima i djelima evropskih političara.

- Da, upravo tako. Brojni federalni pokreti po Zapadnoj Evropi su formirani u među i poslijeratnom periodu: Panevropska Unija (1923); Federalna Unija (1938); Evropski Federalni Pokret (1943); Krug Nove Evrope (sredina 40-ih); Evropska Parlamentarna Unija (EPU) koja je pridružena Međunarodnom Evropskom Pokretu početkom 50-ih; i Unija Evropskih Federalista (1947).

Poslije Drugog Svjetskog Rata, u oktobru 1946, evropski federalisti zajedno sa američkim federalistima su uspostavili svjetsku federalnu organizaciju koja je danas poznata kao Svjetski Federalni Pokret. 1947 takozvani "krstaš" za Svjetsku Vladu je počeo. Zahtjevao je stvaranje svjetskog ustava kao garanciju očuvanja svjetskog mira. Onda u ranim 50-im, Unija Evropskih Federalista je pokrenula evropsku kampanju za Evropsku Skupštinu koja će biti birana direktno od strane njenih građana. Iza kampanje su bila bitna federalna imena: Altiero Spinelli

(Generalni Sekretar Evropskog Federalnog Pokreta), Paul-Henri Spaak (Predsjednik Evropskog Pokreta), Alcide De Gasperi, itd. Dvije decenije kasnije (1979), Evropski Parlament je postao direktno birano tijelo.

- Druga dva značajna doprinosa federalnih aktivista koja se tiču amandmana Rimskog ugovora su bili Jedinostveni Akt (1986) i Ugovor iz Mاستrihta (1992), koji je poznatiji jer je izglasan putem referenduma u mnogim evropskim zemljama članicama, u Danskoj čak dvaput.

- Ugovor iz Mاستrihta je donio još neke promjene u funkcijama evropskih nadnacionalnih institucija. Na Britansko insistiranje, princip podružnosti je uveden u Ugovor. Princip podružnosti je, kao i obično u evropskoj terminologiji, velika riječ za jednostavan i koristan princip. To ustvari znači da one odluke koje se direktno tiču građana bi trebale da budu donešene na njima najbližem nivou. To objašnjava jasnu raslojavanje moći i odluka, tako da, na primjer,

oni problemi koji se mogu riješiti na opštinskom nivou ne treba da se donose na regionalni nivo; i problemi koji se mogu riješiti na regionalnom nivou ne treba da se donose na nacionalni ili evropski nivo. Princip podružnosti je jedan od glavnih principa evropskog federalnog načina mišljenja. Takođe je uključen u okvir nacrtu Evropskog Ustava.

- Kakav je bio okvir nacrtu Evropskog Ustavnog Ugovora i šta je on značio aktivistima za federalnu Evropu?

- Evropski Ustavni Ugovor je spremila Evropska Konvencija za Evropsku Budućnost i aktivisti za federalnu Evropsku Uniju su ga smatrali za priliku da se ponovo podstakne kampanja za političku Evropu koja je počela na početku stvaranja Evropske Unije.

2001, čelnici država i vlada evropskih zemalja članica su odlučili da bi Evropska Konvencija trebala da se okupi i formira novu 'knjigu pravila' radi boljeg funkcionisanja proširenja Evropske Unije. Donijeli su tu odluku jer proširenje sa petnaest na

dvadesetpet zemalja članica je značilo da neka od postojećih pravila moraju da se promjene da bi Unija funkcionisala efikasno i takođe zbog potrebe da se olakša građanima da razumiju kako Unija funkcioniše.

Nakon te odluke, poznate kao Deklaracija iz Lakena (2001), Evropska Konvencija je rođena. Imala je 105 članova iz nacionalnih parlamenata, Evropskog Parlamenta i vlada zemalja članica. Sve vodeće partije su bile zastupljene, uključujući mnoge koje su bile posvećene federalizmu i druge koje su htjele da održe status quo.

Izgleda da su evropski federalisti pozdravili ovaj proces, koji je uključio veliki stepen građanske uključenosti i predstavljanja. Slijedeći model Filadelfijske Konvencije koja je kreirala Sjedinjene Američke Države, evropski federalisti su započeli seriju 'Federalnih Pisama' Evropskoj Ustavnoj Konvenciji u kojima su tražili viziju i hrabrost da se stave u praksu ambiciozne reforme koje su bile neophodne za budućnost Evropske Unije. Predložili su 'Federalni Plan za

Konvenciju' gdje pozivaju Konvenciju da napiše Evropski Federalni Ustav. To je podsjećalo na 'Virdžinijski Plan' koji je pomjerio Sjedinjene Američke Države sa konfederacija na federaciju.

- Šta su još evropski federalisti predložili Konvenciji sa 'Federalnim Planom'?

- 'Federalni Plan za Konvenciju' je doticao sve djelove gdje Evropska Unija nije demokratska, transparenta ili dovoljno efikasna. Takođe je oslovio institucije koje su se pokazale kao previše zatvorene i neodgovorne prema građanima ili njihovim predstavnicima u Evropskom Parlamentu. 'Federalni Plan' je predložio da Evropska Konvencija usvoji sledeće: da finalni tekst sadrži jedan dokument koji bi okupio sve prethodne ugovore i koji bi uključio Evropski Dio Osnovnih Prava; da Evropska Komisija bude transformisana u Evropsku Vladu nominovanu od strane Evropskog Parlamenta (a ne od strane država članica kao što je sada slučaj) i to će imati političku boju Evropskog

Parlamenta; da zajedničke odluke Evropskog Parlament i Savjeta Ministara trebaju da budu pravilo u svim zakonskim poljima; i da sve odluke u Savjetu Ministara moraju biti donešene u nekoj većinskoj formi i debate budu javne.

Kao što se ispostavilo, zbog jakog protivljenja federalizmu, samo ime 'federacija' je ostavljeno van finalnog dokumenta.

- Iako je Evropska Konvencija za Evropsku Budućnost imala članove koji su imali federalne poglede, među njima je bilo različitih pogleda na federalizam. Na primjer, neki članovi su razmatrali potrebu EU za dinamičnim 'federalnim osnovom' država koje su željele da idu ka više federalnoj poziciji bez čekanja na ostale zemlje koje su više oklijevale. Drugi su smatrali to razdvajajućim. Šta je Evropska 'avangardna' ideja?

- Stalno proširenje Evropske Unije je dovelo do postanka kontinentalne konfederacija koja efikasno učestvuje u ekonomskim i svjetskim

trgovačkim pitanjima, ali joj nedostaje prava politička moć. Da bi ispravio ovaj nedostatak, bivši predsjednik Evropske Komisije, Jacques Delors, je predložio da bi mala 'avangarda Evropskih država' mogla, sama po sebi, započela prve važne korake ka bližoj integraciji. Ideja je imala brzi eho i njemački ministar spoljnih poslova, Joschka Fischer, je brzo prihvatio koji je u govoru na Humboldtском Univerzitetu govorio o 'vangardu' država, koji bi omogućio nekim evropskim državama, naprednijim, da idu dalje u nekim poljima, dok bi ih ostale zemlje pratile korak po korak, i tako vremenom transformisali sadašnju konfederaciju u kontinentalnu Evropsku federaciju.

- Koliko daleko je Evropska Unija da postane prava Evropska Federacija?

- Protivnici bi rekli da je EU već preblizu da postane federalna država. Sa druge strane, mnogi federalisti bi smatrali EU kao još uvijek samo organizaciju skupine vlada i da je početni federalni plan osnivača Evropske Unije

pomjeren zbog historijskih okolnosti koje nisu stvorile želju među evropskim državama da se uspostavi politički Evropska Unija. Ipak, od tada, svaki korak u stvaranju Evropske Unije je bio postepen pomak ka demokratskijoj, efikasnijoj, i transparentnijoj cjelini koja je bliža federalnoj viziji.

Optužiti evropske političare za nedostatak federalnog pogleda bi mogao da bude neosnovan. Nemoguće je raditi efikasno bez artikulisanog cilja (cilj 'federalizma' je nerazumljiv mnogim evropskim političarima i građanima). Koliko god bilo važno povezati riječ 'federalist' sa Evropskom Unijom, mnogo je važnije osigurati da je praktična primjena tih principa viđena kao pozitivno korisna od strane evropskih građana.

U okviru Konvencije federalna kampanja je imala uspjeha u vidu toga da je Evropski Dio Osnovnih Prava uvršten u pisanje Ustavnog teksta; zakonske oblasti koje odluke zajedno donose predstavnici koje su izabrali građani u Evropskom Parlamentu i Savjet Ministara su povećane; građani će moći da

podnesu žalbu direktno Evropskom Sudu i takođe će imati pravo da započnu zakon ako skupe bar million potpisa kao podršku za ono što predlažu.

Gledajući dugotrajnu sliku, definitivno postoje mnoge druge stvari koje trebaju da se riješe da bi se osigurao pravi demokratski proces donošenja odluka u Evropskoj Uniji, i da institucije postanu transparentnije i efikasnije. Put do pune Evropske federacije je jos dugačak; ali mali koraci u federalnom pravcu donose progres, koliko god sporo. Ovaj napisani Ustavni dokument je najvažniji i najopipljiviji rezultat kampanje federalista i znak da će se nastaviti. Kakve god teškoće neke države članice sad imaju da ratifikuju ovaj napisani Ustavni Ugovor, njegov predlog za reformu EU je sada jak dio Evropske debate.

- Gospodine Predsjedniče, želio bih da Vam se zahvalim na ovom interesantnom pregledu evolucije federalizma u Americi i posebno u Evropi. Kao dio našeg dokumentarnog filma, sledeći intervju će biti sa evropskim

premijerom i pričaćemo o uticaju federalne Evrope na svakodnevnim život građana.

Na putu prema studiju gdje reporter i kameraman ETVM imaju još posla:

- Jesi li siguran da si ponio sve kablove i sijalice iz Predsjednikove kancelarije?

- To je okrugla kancelarija!

- Ha, ha, ha!!! Da, baš je smiješno: Predsjednik Sjedinjenih Američkih Država ima 'ovalnu' kancelariju; evropski ima okruglu. Ipak, simbol ujedinjene različite Evrope stoji vrlo upadljivo na njegovom stolu.

- Ako ostavimo to po strani, mislim da ćeš se složiti sa mnom da će naši mladi gledaoci naučiti mnogo iz ovog prvog intervjua. Ja sam mnogo naučio, ali što je važnije imam mnogo jasniju generalnu sliku o federalizmu: federalna uređenja su postojala u praksi od grčko-rimske antike, ali teorija o tome je počela tek u 17. vijeku, kada je većina evropskih država više željela centralizovanu

organizaciju sa jakom vladajućom moći. Šteta koju je pričinio Prvi Svjetski Rat je bio podsticaj za neke evropske lidere, da okrenu svoje nade prema zajedničkoj organizaciji, Ligi Naroda, a neki su već zamišljali Evropsku Federaciju. Još veća šteta koju je pričinio Drugi Svjetski Rat je definitivno pomjerila debatu o federalnoj Evropi sa akademske na političku agendu. Početkom 50-ih godina, inicijativa ekonomske Evrope je pokrenuta na inicijativu Francuza i Njemaca, ali politički plan je pomjeren za buduće generacije. Sadašnji problemi Evropske Unije koja radi sa 30 Vlada, ali koristi pravila koja su uspostavila samo 6 zemalja, je dovelo do revizije ugovora i pokretanja Evropske Konvencije za Evropsku Budućnost 2002 godine koja će preko 15 mjeseci raditi na Evropskom Ustavu, dokumentu koji nije savršen ali koji će osigurati da evropske institucije u budućnosti funkcionišu efikasnije, demokratskije i transparentnije. Takođe će da ih približi građanima koje predstavljaju.

DRUGI DIO

Imaginarni Intervju sa Evropskim Premijerom

Reporter i kameraman, na putu na njihov drugi intervju za dokumentarni film koji pripremaju za mlade Evropljane o evropskom federalizmu:

- O čemu razmišljaš?

- Ma, ništa! Samo razmišljam o poziciji Evropskog Premijera. Šta to znači? Ko je ta osoba? Kako je on ili ona izabran?

- Pa, kao što znaš, još uvijek nemamo Evropsku Vladu, ali imamo titulu Predsjednika Evropske Unije. Premijeri zemalja članica se smjenjuju na mjestu Predsjednika EU svakih šest mjeseci. Ali za naše televizijske gledaoce, predlažemo pogled na ono što može da se desi u budućnosti. Zamisli da imamo federalnu Evropu koji ima dvodomni Parlament, Vladu, Sud i Centralnu Banku.

- Sačekaj! Već imamo neke od tih stvari: Sud, Centralnu Banku i što je najvažnije jedinstvenu valutu što je bitan element evropskog federalizma. I nisi odgovorio na moje pitanje. Kako ćemo birati ovog Premijera? I kakve sve to ima veze sa mnom? Kako to utiče na moj život? Nadam se da će mi tvoj sledeći intervju dati bolju ideju o tome kako evropski federalizam utiče na mene.

I evo ga intervju sa zamišljenim Premijerom...

- Gospođo Premijerko, da li Evropska Unija sada stvarno ima vladu?

- Voljela bih da mislim tako. Od svih evropskih institucija, Komisija je sigurno jedina čije su dnevne aktivnosti najbliže onima 'regularne' vlade. Upravlja budžetom, provjerava da li se zakoni EU poštuju, i pravi predloge za nove zakone kada je potrebno. Ali postoje neke vladine dužnosti koje ne može da preuzme. Na primjer, u onim zakonskim djelovima koji se

tiču opšte sigurnosti, pravde i domaćih poslova, odluke se donose jednoglasno u Savjetu Ministara - to jest, međuvladno. Detalji i bilo koja izuzimanja od ovog pravila su napisana u Ugovorima. Predstavnici građana u Evropskom Parlamentu slobodno raspravljaju o tim problemima, i u nekim zakonskim oblastima koje su određene u Ugovorima Savjet *mora da* 'konsultuje' Parlament.

Ali većina EU zakona je donešena 'opštinskim metodom'. Recimo, na primjer, da Komisija ima na umu neki zakon koji se tiče povraćaja avionskih karata ako je let kasnio ili odložen. To spada pod 'transportne zakone', i radi se pod 'opštinskim metodom'. Dakle, Komisija se prvo konsultuje sa vladama zemalja članica, industrijama i građanskim organizacijama koje su uključene, prije nego napiše predlog nacрта. Ovo se onda šalje i Savjetu Ministara i Evropskom Parlamentu, koji rade na tome, i imaju mogućnost da prave promjene. Evropski Parlament to analizira u određenoj grupi, dok Savjet Ministara saziva sastanak Ministara Saobraćaja svih zemalja

članica. Poslije njihovih razgovora, odluka se donosi na osnovu većine glasova. Naravno, neke zemlje su veće od ostalih i one sa većom populacijom imaju malo veći broj glasova od manjih

U slučaju neslaganja između Parlamenta i Savjeta postoje unutrašnja pravila koja im pomažu da nađu kompromis. Zadnja faza je ta gdje se novi zakon EU unosi u nacionalni zakon zemalja članica. Ovaj metod 'koodluke' između Parlamenta i Savjeta se pokazao kao vrlo efikasan u stvaranju uspješnih evropskih zakona.

- Ali ako Evropska Unija postane federalna država, da li bi onda imala pravu vladu?

- Da, naravno. Ako bi Evropska Unija postala federalna država, Komisija bi sigurno ispunila tu ulogu, iako ne bi morala da se zove baš 'Evropska Vlada'. Čelnik Komisije — bilo da se zove Predsjednik, 'Premijer', ili Kancelar — bi bio imenovan od strane Evropskog Parlamenta. Politički, Komisija bi bila odsjaj političke obojenosti Parlamenta.

Trenutno, Predsjednik Komisije je nominovan od strane vlada zemalja članica, pod odobrenjem Evropskog Parlamenta. Dalje, ostali komisioneri su takođe nominovani od strane zemalja članica, iako je Predsjednik taj koji raspodjeljuje poslove među njima. Evropski Parlament onda mora da ih odobri **en bloc**. U početku je to izgledalo kao formalnost, ali kada je Parlament odbio prvu Barosso Komisiju - kakve god bile zasluge tog slučaja — je bar dokazao da predstavnici građana vrlo ozbiljno shvataju njihov mandat od evropske populacije.

Ako bi Evropska Unija postala federalna država, onda bi Evropska Komisija bila njena vlada, formirana od strane članova Evropskog Parlamenta i predstavljala bi rezultate evropskih izbora.

- Zašto bi Evropska Unija sa pravom vladom bolje funkcionisala?

- Kada bi Evropska Unija imala vladu, automatski znači da bi bolje funkcionisala. 'Bolje funkcionisanje' Unije zavisi od mnogo

drugi poboljšanja sistema. Ipak, to bi predstavljalo veliki korak naprijed.

U EU organizovanoj kao federalnoj državi, teret donošenja odluka leži direktno sa građanima a ne sa vladama zemalja članica. U trenutnoj situaciji, u kojoj zemlje članice nominuju Komisiju a Evropski Parlament daje svoje odobrenje, tvrdi se da je Komisija duplo-legitimna. Ali ova dupla-legitimnost nije demokratska jer Parlament može samo reći ne. Ne može da napravi drugi predlog. Izbori koje su napravili evropski građani se ogledaju samo u samom Evropskom Parlamentu.

- Kakve bi bile tačne posljedice federalne Evrope po evropske građane?

- Generalne posljedice federalne Evropske Unije po njene građane ne mogu da se predvide ako se samo pominju promjene na nivou Komisije. Ipak, gore pomenute promjene bi bile veoma pozitivne. Omogućile bi da je više moći prebačeno Komisiji u oblastima koje imaju direktan uticaj na dnevni život građana, i da nacionalne vlade ne mogu same da budu

odgovorne, kao što su nezaposlenost, klimatske promjene, zdravstvo ili bilo koje drugo polje.

- Da bi bolje razumjeli, možete li da nam date nekoliko primjera počevši sa zakonom koji Evropu čini najvidljivijom: regionalnim zakonom.

- Regionalni zakoni vjerovatno daju najveću vidljivost Evropskoj Uniji kao zajednici i kao cjelini. Sadrži nekoliko programa koji se razlikuju po smislu, budžetu i zemljama gdje se primjenjuju.

Ovaj zakon je trebao da stvori ravnotežu između centra i periferije. Podržava manje razvijene regije i pomaže im da izgrade isti nivo infrastrukture i tehnologije kao više razvijene oblasti. Svaki put kad se most ili put pravi kao dio regionalnog zakonskog programa, EU finansira dio projekta a ostatak daje regija ili država iz sopstvenog budžeta. To je jedno od polja gdje EU ima dosta vidljivosti.

U federalnoj EU ovo se ne bi promjenilo. Termin 'regionalni zakon' već znači postojanje regija koje su u stanju da identifikuju svoje potrebe, izračunaju troškove i predstave ubjedljivi plan Evropskoj Komisiji. Na primjer, mogu da postoje dva mala grada u oblasti između zemalja Evropske Unije i moraju da poprave most koji ih spaja ali nemaju sva neophodna sredstva. Takvu lokalnu potrebu bi bilo jako teško iznijeti pred nacionalnu vladu. Ali u društvu struktuisanom na više nivoa, lokalna zajednica može lako da identifikuje potrebe svojih građana. Imala bi moć da se pokrene i riješi problem koristeći federalne resurse u najboljem interesu njenih stanovnika.

- Da li bi federalna Evropa riješila problem nezaposlenosti?

- Teško je dati jasan 'da ili ne' odgovor u ovom slučaju. Evropski federalizam je pokret, a ne politička partija sa izbornom platformom koja se bavi problemom stvaranja novih radnih mjesta. To je uloga političkih partija.

Ali važan dio rada Evropske Komisije se tiče zapošljavanja i socijalnih pitanja. Njen cilj je da promoviše socijalni dijalog na evropskom nivou, poveća jednakost između muškaraca i žena, i stvori više boljih poslova. Sa ove strane je već predložila 'Evropsku Strategiju Zapošljavanja' (EES) koja je postala dio takozvane 'Lisabonske Strategije' čiji je cilj da napravi EU više konkurentsku ekonomiju sposobnu za ekonomski rast sa više boljih poslova. EES promoviše koordinaciju na evropskom nivou, jer, do sada, međuvladni metod se pokazao neefikasnim. U federalnoj Evropskoj Uniji, ovakva srategija bi bila podržana i bila bi uloga Evropske Vlade da preduzme takve zakonske inicijative.

- Možemo li da uzmemo primjer obrazovanja unutar federalne Evrope?

- Unutar bilo koje federalne države, pitanja obrazovanja i kulture su obično odgovornost regija kojima nacionalne vlade pomažu svojim fondovima.

U slučaju Evropske Unije, na nadnacionalnom nivou već postoji odsjek (zvani 'generalni direktorat') koji se bavi obrazovanjem iako se ne mješa sa ili negativno utiče na politiku obrazovanja zemalja članica. Njegova glavna uloga na nadnacionalnom nivou je da promoviše programe koji pomažu zajednicama da nauče jedni o drugima, kada je riječ o jezicima, tradicijama, kulturama, i na taj način razvije evropsku kulturnu oblast.

Ako bi Evropske Unija bila organizovana kao federalna država, ovo se ne bi promjenilo. Takvi programi bi nastavili da budu promovisani. Jedna moguća promjena bi mogla da bude da svaka regija Evrope bude podržana da promoviše sistem obrazovanja koji objašnjava specifičnosti svoje kulturne različitosti. Ali ne smijemo zaboraviti da trenutno samo nacionalne vlade imaju moć skupljanja poreza. U federalnoj Evropi, nadnacionalna, federalna vlada bi bila finansirana iz svog poreskog sistema.

- Ali ako bi EU bila federalna država, da li to znači da bi evropski građani morali da plaćaju duplo više poreza?

- Ne! Budžet EU danas uglavnom dolazi od dotiranja zemalja članica, i to ustvari znači od nacionalnih poreza koji plaćaju njihovi građani. Iznos dotiranja svake zemlje članice se računa pomoću dosta komplikovane formule.

Ako bi Evropske Unija imala moć da skuplja porez, to bi značilo da bi svi građani zemalja članica znali tačno koliko moraju da plate Evropskoj Vladi a koliko bi išlo njihovoj nacionalnoj vladi. Za obične ljude ovo bi pojednostavilo mnoge stvari.

Moć oporezivanja je zato jedan od najvažnijih elemenata koji definišu moć države. Ako bi EU imala poresku moć, onda bi stvarno mogla da se smatra državom, najvjerovatnije federalnom.

- Šta je sa zdravstvom i zaštitom potrošača? Da li bi se to promjenilo u federalnoj Evropskoj Uniji?

- Čak i ako bi EU bila federalna država, velika je vjerovatnoća da bi zakoni koji se tiču zdravlja i zaštite potrošača bili primjenjeni na isti način kao što je slučaj sada. Kada se Parlament i Savjet slože, zakoni u ovim poljima moraju primjeniti nacionalne, regionalne i lokalne vlade. Uloga Evropske Komisije je da provjeri da li su zakoni stavljeni u praksu i da li se poštuju. Ovo se dešava i sada pa zašto bi federalna Evropa željela to da promjeni?

- *Šta je sa politikom o životnoj sredini?*

- Situacija je uglavnom ista kao i kod zdravlja i zaštite potrošača. Evropska Komisija počinje zakone o životnoj sredini i onda provjera da li su je zemlje članice primjenile.

- *Kratko smo pomenuli probleme, regionalne politike, zapošljavanja, obrazovanja, zaštite potrošača i životne sredine da bi imali bolje viđenje kakav bi uticaj federalna Evropska Unija imala na svoje građane. Izgleda mi da ne bi imala uticaja uopšte. Kakav je vaš komentar na to?*

- Oblasti o kojima ste pitali su među onima koja najviše interesuju evropske građane. Ne bi bilo velikih promjena u ovim i sličnim političkim oblastima ako bi Evropska Unija postala federalna organizovana, jer federalizam se više brine o tome na kom demokratskom nivou vlade bi takve odluke trebale da budu donešene. Zdravstvena politika je jedan primjer. Gradnja nove velike bolnice bi normalno bila nacionalna ili regionalna stvar, ali kontrola kvaliteta lijekova koji se koriste u svakoj zemlji EU mora biti evropski problem.

Oblasti koje smo pomenuli se ne bi promjenile puno u proceduri jer već funkcionišu dosta blizu federalnog principa efikasnosti, demokratije i transparentnosti. Osim toga, to su oblasti u kojima Evropski Parlament ima moć ko-odluke.

Kao što smo vidjeli, ako bi Evropska Komisija predložila zakon u polju politike životne sredine, to bi bila zajednička odluka Evropskog Parlamenta i Savjeta Ministara (životne sredine), gdje oba odlučuju većinom

glasova. Ipak, dok Evropski Parlament svoju debatu vrši javno i zbog toga je transparentan, Savjet Ministara se obično sastaje iza zatvorenih vrata i nema transparentnost.

- Da, ali kako bi napisani Evropski Ustav promjenio ovu trenutnu situaciju?

- Prvo, bilo bi više političkih oblasti u kojima bi zajedničko odlučivanje između Parlamenta i Savjeta bilo obavezno. Drugo, predstavnici civilnog društva bi bili konsultovani u ovom procesu donošenja odluke. Treće, Evropski Ustav bi poboljšao transparentnost tako što bi primorao i Evropski Parlament i Savjet Ministara da se sastaju javno i insistirao bi na većoj dostupnosti dokumentima ove dvije institucije.

- U kojoj oblasti Evropski Parlament sada nema moć, ali bi imao u kada bi Evropska Unija bila federalna država?

- Definitivno spoljna politika, sigurnost i domaći poslovi. Ovo su polja gdje je autoritet u rukama zemalja članica.

Ako bi EU bila federalna država, Evropski Parlament bi imao dva doma: sadašnji Parlament kao Dom Predstavnik i Savjet Ministara koji bi bio državni Dom ili Senat. Odluke o spoljnim odnosima Evropske Unije bi morale imati podršku oba doma.

- Da li bi predloženi Evropski Ustav donio poboljšanja u oblasti spoljne politike?

- Jako malo, ali to su bitne promjene ako se uzme u obzir koliko je to osjetljiva stvar. Evropski Ustav podržava da u nekim oblastima slobode, sigurnosti i pravde, Evropski Parlament bi imao moć ko-odluke.

Napredne korake na ovom polju je teško predvidjeti jer pitati evropske države da predaju njihov suverenitet u 'spoljnim odnosima' je osjetljiva stvar. Bolje rečeno, dok predlog Ustavnog Ugovora ne bude ili ratifikovan ili zamijenjen nečim sličnim, razvoji u spoljnoj politici EU će ostati međuvladni. Ipak, mali korak naprijed je već napravljen sa formiranjem odsjeka u Evropskoj Komisiji koji se bavi pitanjima

imigracije i sličnim problemima. Ovaj novoformirani i mali odsjek ima ulogu pokretanja zakonskih inicijativa u koordinaciji sa zemljama članicama. Ovo predstavlja progres u smislu da su zemlje članice dozvolile sebi da makar podijele zakonsku inicijativu sa Evropskom Komisijom.

Ali ne smijemo zaboraviti jednu oblast EU gdje federalizam već postoji i pokazao se kao izuzetno uspješan — tj, međunarodna trgovina. Na primjer, u formiranju Svjetske Trgovinske Organizacije pregovore je vodila Komisija u saradnji sa specijalnom jedinicom Savjeta Ministara. Za ovu stvar, i sva pitanja vezana za trgovinu, Savjet glasa po kvalifikovanoj većini. Ovo je uspješna priča koja pokazuje put naprijed ka federalnoj budućnosti.

- To je vrlo dobra pouka za završetak našeg današnjeg interjua. Želio bih da Vam se zahvalim na što ste našli vremena da objasnite našim mladim gledaocima kakav bi uticaj federalna Evropska Unija imala na svakodnevni život njenih građana.

U studiju ETM nakon što su završili rad na materijalu:

- Šta misliš sada o uticaju federalne organizacije Evropske Unije na svakodnevni život građana?

- Potpuno se slažem da je ono što je počasna 'Premijerka' rekla danas interesantno, ali opis mogućeg uticaja na evropsku politiku je malo promjenilo moje viđenje stvari.

- Kako to misliš?

- Federalna Evropska Unija neće donijeti promjene u samoj politici! Izgleda da je to dobro kao ideja; problem je u komplikovanom putu njihovog usvajanja koristeći proces koji nije dovoljno demokratski i transparentan. To je ono što bi Federalna Evropa promijenila!

- Iznenađuje me da bi se promjenio način na koji se donose odluke, moguće je da je sve što je potrebno je nekoliko malih koraka, na nekim malim stvarima.

- Malim stvarima? Šta podrazumijevaš pod 'malim'?

- Pa, na primjer, razumijem da je veoma teško za zemlje članice da dijele njihov suverenitet, ali zašto ne napraviti Savjet Ministara, koji ionako predstavlja zemlje, u drugi dom Evropskog Parlamenta gdje će takođe predstavljati svoje države? Mogao bi drugačije da se zove i glasa drugačije ali efikasnije!

- Ima li još 'malih' stvari o kojima razmišljaš?

- Ne baš, ali se pitam kada se radi o spoljnim poslovima, da li bi uticaj federalne Evropske Unije bio još veći... .

- Kada si zakazao sledeći intervju?

- Za dva dana!

TRECI DIO

Imaginarni Intervju sa Ministrom Spoljnih Poslova Evropske Unije

Reporter i kameraman STV odlaze iz studija da se nađu sa Ministrom Spoljnih Poslova Evropske Unije na intervjuu...

- Ovo je poslednji intervju u našoj dokumentarnoj seriji generalno i o Evropskom federalizmu.... Da li su prva dva intervjuja promjenila tvoje viđenje evropske budućnosti?

- Uvijek sam mislio o sebi kao o pro-evropski orijentisanom; ali sada shvatam da to nije dovoljno. Ako stvarno želim da dam bolji oblik Evropi trebao bih biti više okupiran procesom njenog stvaranja!

- Šta bi tačno prvo zahtijevao?

- Teško je klasifikovati potrebe Evropske Unije. Ali pošto ćemo danas imati intervju sa Ministrom Spoljnih Poslova, rekao bih da bi se

zalagao da Evropska Unija ima više uticaja na svjetskoj sceni, da ima mogućnosti da djeluje u međunarodnim krizama i da je efikasan partner Sjedinjenim Državama.

Imaginarni intervju sa Ministrom Spoljnih Poslova Evropske Unije ...

- Vaša Visosti, hvala Vam što ste dozvolili da Vas intervjuišemo za 'Dokumentarni Film o Federalnoj Evropi' koji ETVM priprema za svoje mlade gledaoce. Prvo pitanje koje bih želio da objasnite se tiče razloga zašto je Evropskoj Uniji trebao Visoki Predstavnik za Bezbjednost i Spoljnu Politiku?

- Prije 90ih, Evropska Unija je imala Komisionera koji je bio odgovoran za Evropske spoljne poslove. Za Evropsku Uniju je postao imperativ imati Ministra Spoljnih Poslova tokom 90ih kada su zemlje članice Evropske Unije pokazale veliku podijeljenost da bi mogli efikasno da riješi balkanski koflikt.

- Ipak, Evropske države su pokušale zajedno da rade po pitanjima odbrane i sigurnosti od stvaranja Evropske Unije. Prvi pokušaj - Zajednica Evropske Odbrane - je završila padom 1954 jer je Francuska Nacionalna Skupština nije ratifikovala, iako su sve ostale nacionalne vlade to uradile. Kasnije iste godine, organizacija za sigurnosnu politiku i saradnju odbrane, zvana Zapadnoevropska Unija, je stvorena. To je bila slaba organizacija kada se govori o sigurnosti i odbrani i prestala je da postoji 2000.

- Pad komunizma u Istočnoj Evropi u kasnim 80im i krvavi konflikt u bivšoj Jugoslaviji koji je uslijedio poslije toga, u ranim 90im, je doveo zemlje članice Evropske Unije da ozbiljnije razmotre pitanje jake Evropske spoljne politike. To je bio jedan od najvažnijih aspekata Ugovora iz Amsterdama (1997), koji je sadržao odredbe da napravi mjesto za nekoga na evropskom nivou ko će se baviti Evropskim Spoljnim Poslovima. Ova osoba je nazvana 'Visoki Predstavnik za Bezbjednost i

Spoljnu Politiku'. Bilo je jasno da za potrebu Evropske Unije da igra veću ulogu u međunarodnim poslovima, trebala je da ima portparola autorizovanog od strane zemalja članica da govori u ime Evrope. Polako su građani počeli da gledaju ovu osobu kao nekoga ko ima mandate u evropskim spoljnim poslovima. Pozicija Visokog Predstavnik je trebala da postoji paralelno sa Komisionerom za Evropske Spoljne Odnose.

Visoki Predstavnik za Bezbjednost i Spoljnu Politiku je napravljen da predstavlja Evropsku Uniju u različitim kriznim situacijama (kao u Makedoniji). Pozitivni rezultati su dokazali da Evropa može i treba da igra jaču ulogu u spoljnim poslovima. Kao rezultat, sa svakim Ugovorom poslije Amsterdamskog (1997) pozicija Visokog Predstavnik za Bezbjednost i Spoljnu Politiku je postajala konkretnija, proces koji je doživio vrhunac u predloženom Ustavnom Ugovoru (2004) koji je predložio da zamijeni Visokog Predstavnik sa Ministrom Spoljnih Poslova

koji bio takođe bio član Evropske Komisije kao jedan od njenih potpredsjednika.

- Koja je razlika između uloga Visokog Predstavnik za Bezbjednost i Spoljnu Politiku i Evropskog Ministra Spoljnih Poslova?

- Razlika u djelatnostima nije puno bitna, ali kada se govori o tome šta to podrazumijeva, mjesto Evropskog Ministra Spoljnih Poslova takođe kao potpredsjednika Evropske Komisije podvlači buduću angažovanost ove institucije u problemima Evropskih spoljnih odnosa.

I Visoki Predstavnik i Evropski Ministar Spoljnih Poslova su izabrani od strane zemalja članica. Da bi Ministar Spoljnih Poslova dobio mandate, sve zemlje članice moraju jednoglasno da se slože. U praksi to znači da se Ministri Spoljnih Poslova Evropskih Zemalja Članica (Francuska, Velika Britanija, Italija, itd) sastaju mjesečno, a nekada i češće, da odluče o određenoj stvari koju će Visoki Predstavnik obavljati u ime Evropske Unije. Ali ove odluke moraju biti

donešene jednoglasno, i to znači da je jedna od uloga Visokog Predstavnik da insistira na konsenzusu. Drugim riječima: bez konsenzusa, nema odluka, nema djelovanja!

- Nažalost, viđenja zemalja članica mogu dosta da se razlikuju i često ne mogu da donesu konsenzus. Ipak, predloženi Ustav nije predložio promjenu u sistemu glasanja u Savjetu Ministara Spoljnih Poslova. Zadržao je jednoglasnost, što je značilo ne samo da će Ministar Spoljnih Poslova nastaviti da zavisi od volje zemalja članica nego i da nije moguće donijeti nijednu efikasnu odluku.

- Pitanje je dosta delikatno. S jedne strane jednoglasnost je ponekad opravdana istorijskim razlozima. Neki kažu da nije fer ignorisati ili odbaciti mišljenje bilo koje zemlje članice samo da bi se donijela odluka.

S druge strane, sa praktične tačke gledišta, veličina trenutnog Savjeta bi mogla biti glavna prepreka. U vrijeme Amsterdamskog Ugovora, kada je ideja o Evropskom predstavniku spoljne politike

formirana, bilo je samo 15 zemalja članica u Evropskoj Uniji. Dostići konsenzus između 15 ministara spoljnih poslova je još uvijek bilo moguće. Ali od tada se EU povećala prvo na 25 zemalja članica, a uskoro na 27 i moguće još više. Iako nije nemoguće, dostići koncenzus između toliko njih, bi zahtijevalo ogromnu vremensku investiciju u pregovorima između zemalja članica što bi moglo usporiti evropsku reakciju na bilo koju urgentnu međunarodnu krizu i moglo bi predstaviti spoljnu politiku EU i neefikasnom i neefektivnom.

Takođe, koncenzus između toliko nacionalnih vlada bi bilo mnogo teže dostići jer skoro svaka zemlje članica tradicionalno ima svoju regionalnu spoljnu politiku.

- Šta zapravo mislite?

- Na primjer, konflikt u Bjelorusiji bi bio veliki problem za vlade baltičkih zemalja. Ako se u isto vrijeme konflikt desi u Istočnom Timoru koji bi se ticao portugalske vlade, ali ne i baltičkih vlada, djelovanje EU bi zahtijevalo jednoglasnost u Savjetu. To bi potrošilo dosta

vremena i energije u pregovorima među nacionalnim vlada i usporio odgovor na probleme u Bjelorusiji i Istočnom Timoru. Praktično govoreći, to bi značilo da bi ljudi koji su u tim zemljama platili visoku cijenu čekajući da Evropa donese odluku.

Predloženo ime Ministra Spoljnih Poslova, koji bi zamijenio 'Visokog Predstavnik za Bezbjednost i Spoljnu Politiku', bi preciznije predstavio osobu sa svojim mandatom. Ipak, čak i sa ovom inovacijom, potreba za jednoglasnošću među nacionalnim vladama ostaje problematična. Odluke donešene većinskim brojem glasova bi bile mnogo efikasnije i povećale bi evropsku efektivnost kada se radi o međunarodnim konfliktnim oblastima.

- Da li bi postojanje Ministra Spoljnih Poslova dovelo Evropu bliže da postane federalna država?

- Evropska Unija je već postojeća konfederacija. Postojanje Ministra Spoljnih Poslova je kao metafora ili simbol, ali ne znači

da je Evropska Unija bliže ideji da postane država. Čak ni federalna. To znači da postoji osoba na evropskom nivou izabrana od strane nacionalnih vlada da predstavlja generalnu evropsku spoljnu politiku. To podrazumijeva da kada Sjedinjene Države ili Rusija, ili Kina žele da razgovaraju o problemu u međunarodnoj politici, imaju jednu osobu kojoj mogu iznijeti svoju zabrinutost. Parafrazirajući poznatu Kisindžerovu rečenicu "ako želim da pričam sa Evropom koga treba da nazovem?", sada sa Ministrom Spoljnih Poslova EU bio bi neko ko bi podigao slušalicu.

Da bi se mjesto Evropskog Ministra Spoljnih Poslova smatralo kao prvi korak ka federalnoj državi, druge stvari bi morale da imaju praktičnu primjenu. Na primjer, Ministar Spoljnih Poslova bi takođe bio i jedan od potpredsjednika Evropske Komisije. Ali Evropska Komisija nije prava Evropska Vlada. Ministar bez vlade ne pravi sam po sebi Evropsku Uniju federalnom državom.

- Ako bi Evropska Unija već bila prava federalna država, kakva bi bila uloga

***ministara spoljnih poslova Evropskih Zemalja
Članica?***

- Ako bi Evropska Unija bila federalna država. Zemlje članice bi još uvijek imale svoje ministre spoljnih poslova. Oni bi bili ministri federalnih jedinica koje prave evropsku federaciju. Razlika bi bila u tome što bi njihov mandat bio ograničen jer bi njihove zemlje promišljeno predale neke od svojih moći u spoljnim poslovima Evropskom Ministru Spoljnih Poslova. Ovo pretpostavlja još jedan dokument napravljen na evropskom nivou koji bio jasno predstavio podjelu zaduženja između ministara spoljnih poslova zemalja članica i Evropskog Ministra Spoljnih Poslova.

***- Da li će Evropski Ministar Spoljnih Poslova
sjediti u Savjetu Bezjednosti Ujedinjenih
Nacija kao evropski predstavnik?***

- Ako Evropska Unija želi da svijet čuje jedan jasan glas iz Evrope o stvarima koje se tiču međunarodnih odnosa, Evropski Ministar Spoljnih Poslova bi trebao da ima stalno

mjesto u Savjetu Bezbjednosti Ujedinjenih Nacija.

Situacija je donekle kompleksnija. Savjet Bezbjednosti Ujedinjenih Nacija ima petnaest članova od kojih su pet stalni članovi i imaju pravo veta dok deset imaju rotirajuće članstvo. Glasački sistem unutar Savjeta Bezbjednosti je većinskim brojem glasova (devet glasova od petnaest). Problem koji tu nastaje je da su evropske države i među pet stalnih članova i među ne-stalnim, odnosno rotirajućim.

- Pet stalnih članova u Savjetu Bezbjednosti Ujedinjenih Nacija su: Kina, Francuska, Velika Britanija, Ruska Federacija (kao oficijelni nasljednik SSSR) i Sjedinjene Američke Države; Njemačka takođe pokušava da postane stalni član. Dvije od trenutnih stalnih članova Savjeta Bezbjednosti Ujedinjenih Nacija - Francuska i Velika Britanija - su takođe zemlje članice EU.

- Sa konfederacijom kakva je danas, Evropska Unija nije država. Tako, Evropski Ministar Spoljnih Poslova ne može da ima mjesto u Savjetu Bezbjednosti Ujedinjenih Nacija kao predstavnik Evrope.

Kao federalna država, Evropska Unija bi bila legalna jedinica. Tako da, bilo bi nelogično da u međunarodnoj organizaciji kao što su Ujedinjene Nacije, koja predstavlja svjetske države, Evropu predstavljaju državni ministri, a ne Evropski Ministar Spoljnih Poslova. Pod ovim okolnostima, Evropske nacionalne vlade će biti primorane da usvoje jedan jedini pogled na međunarodne probleme.

- Ovdje ponovo pojam jednoglasnosti između nacionalnih vlada postaje problem.

- Kada se radi o Iraku, na primjer, jednoglasnost svih pet stalnih članova Savjeta Bezbjednosti bi bila potrebna da bi vojna intervencija bila legalna. U našoj zamišljenoj vježbi gdje je Evropska Unija federalna država, predstavnik EU u Savjetu Bezbjednosti Ujedinjenih Nacija bi prvo

morao da se složi sa evropskim stavom sa nacionalnim vladama EU. Prije odlaska u Nju Jork gdje se Savjet Bezbjednosti sastaje, Evropski Ministar Spoljnih Poslova bi trebao da se sastane sa predstavnicima oko 30 evropskih vlada da bi donijeli zajedničku odluku da li je intervencija u Iraku potrebna ili ne. Zamislite koliko bi vremena trebalo za to! Ali kad bi se koristio sistem većine glasova situacija bi bila drugačija. Trebalo bi mnogo manje vremena i takođe bi omogućilo ministrima spoljnih poslova zemalja članica Evropske Unije da formiraju konkretno **cohesive**, mišljenje o tome da li da podrže intervenciju u Iraku ili ne.

- Izgleda da bi uspjeh Evropske spoljne politike zavisio od želje evropskih zemalja članica da naiđe na izazove sa kojima se susreće Evropska Unija i da se suoči sa njima putem zajedničkog reagovanja. Pojedine zemlje mogu takođe same da reaguju, ali izazovi će se bolje regulisati ako sve države budu zajednički reagovala.

- Da, stvarno je tako. Izazovi kao što su imigracija, etnički konflikti, klimatske promjene, posljedice globalizacije, ili rastući uticaj terorističkih mreža sa kojima se mnogo efikasnije bori ako države rade zajedno. Danas je sve manje i manje slučajeva gdje ljudi umiru zbog tradicionalnih ratova među državama. Većina današnjih konflikata se dešava ili zbog kolapsa političkog režima unutar zemlje ili zbog prijetnji nekih van državnih činilaca, kao što su terorističke grupe ili organizovani kriminal.

Evropska Unija organizovana pod sistemom preciznih horizontalnih nivoa sa jasnom podjelom zadataka među nivoima, i svi radeći unutar čvrsto napravljene mreže bi mogli da igraju glavnu ulogu kada se radi o rješavanju ovakvih problema.

- Za bolje razumijevanje, predložio bih da uzmete za primjer slučaj bivše Jugoslavije. Kako bi Evropa reagovala da je imala Ministra Spoljnih Poslova u to vrijeme?

- Ovo pitanje me primorava da špekulišem, ali pošto već radimo ovu imaginarnu vježbu... . Mislim da bi drugačije riješili situaciju.

Iako su evropske države bile veoma podijeljene u pogledu na konflikt u Jugoslaviji, Visoki Predstavnik za Bezbjednost i Spoljnu Politiku, kada je bio postavljen je odigrao važnu ulogu u smanjivanju tenzija. Bio je u mogućnosti da nađe mirno rješenje, ili bar uređenje koje je odgovaralo svim stranama. Ovo je dokazalo da iako Evropska Unija nema svoju vojsku, njen uticaj u konfliktnim oblastima bi mogao da bude jako veliki. Ipak, treba priznati da imati pravu osobu na pravom mjestu ali bez potrebne podrške isto tako nije dobro rješenje. To je razlog zašto je potrebno imati ograničen kontigent ljudi koji bi služilo kao neka vrsta 'Evropske vojske' da bi omogućili intervencije u kriznim područjima.

- Ako još uvijek ostanemo u istom okviru bivše Jugoslavije, kako bi se konflikt proširio da je Evropska Unija bila federalna država?

- Takav konflikt bi imao manju mogućnost da se desi unutar Evropske Unije čak i ovako kako je sad organizovana. Ustvari, spriječavanje rata između zemalja članica je razlog zašto je Evropska Unija stvorena!

Postoji nekoliko razloga zašto je mala mogućnost da se konflikti dese unutar granica Unije, i ja ću se fokusirati na samo neke od njih: prvo, Evropska Unija je počela sa mehanizmom da kontroliše ratne industrije kreirajući Visoki Autoritet u proizvodnji željeza i uglja. Danas, Unija se pretvara u kulturnu zajednicu, ili bolje rečeno multikulturalnu zajednicu. Imajući to u vidu mnogi programi se promovisu za osobe iz različitih kultura da se upoznaju i otkriju ljepotu i bogatstvo evropske kulturne različitosti. Dalje, sve zemlje koje su članice Evropske Unije, su dobro uspostavljene demokratije, što podrazumijeva da već dijele određene vrijednosti koje bi im pomogle da izbjegnu međusobni rat. Evropske institucije su formirane i za zemlje da rade zajedno u njihovom najboljem interesu, i takođe da

riješe međusobne neugodnosti. Zbog ovog razloga je formiran Evropski Sud; njegova funkcija je veoma slična ulozi Federalnog Suda Sjedinjenih Država u tome što ograničava suverenitet država.

- Kao digresija našem razgovoru, kako Evropski Sud ograničava suverenitet zemalja članica?

- Kao konkretan primjer kako Evropski Sud može ograničiti suverenitet evropskih zemalja članica: ako Evropska Komisija započne zakon o otpadu kao dio politike životne sredine, i to je prihvaćeno od strane i Evropskog Parlamenta i Savjeta Ministara, onda to postaje zakon EU (koji se zove 'direktiva') sve evropske zemlje članice moraju da ga primjene u određenom vremenskom periodu. Ako bilo koja zemlja to ne uradi, Evropska Komisija (poslije nekih administrativnih koraka da podsjeti zemlje na to šta treba da urade) ima pravo da izvede tu zemlju pred Evropski Sud.

- Kako bi izgledala federalna Evropska Unija?

- Kao uvod, ako bi Evropska Unija bila federalna država, definitivno bi imala vladu. Ovu ulogu bi preuzela Evropska Komisija, koji bi imala moć da započne predlog zakona na svim poljima koja su definisana u njenom Ustavu; imala bi dvodomni Parlament formiran od trenutnog Parlamenta i Savjeta Ministara u kome bi se odluke donosile po većini glasova i tako osiguravale i efikasnost donošenja odluka i transparentnost diskusija koje bi bile otvorene za Evropske građane. Evropski Sud, koji već funkcioniše kao sud federalne države, bi takođe presuđivao u slučajevima koje bi evropski građani sami iznijeli.

Prijetnja da se evropski građani međusobno bore i ubijaju u ratovima je u ovom vijeku mala, čak nepostojeća mogućnost. Današnje prijetnje su veće od samoga rata i to je oblast u kojoj bi federalizam mogao da igra važnu ulogu: ograničavajući suverenitet država da same reaguju i predavajući njihovu moć na nadnacionalni nivo, Evropska Unija jača svoj

kapacitet da se bavi sa današnjim izazovnim prijetnjama.

- Šta su zapravo unutrašnji i spoljni izazovi za Evropsku Uniju i protiv kojih može bolje da se bori kad bi bila organizovana kao federalna država?

- Evropska Unija je kompleksna mašina. Sam pokušaj da se identifikuju i nabroje unutrašnji i spoljni izazovi je sam po sebi izazov!

Neki od unutrašnjih izazova sa kojima se Evropska Unija danas suočava su: finansijska nestabilnost, nezaposlenost, imigracija, netolerancija... . Neki od spoljnih izazova sa kojima nacionalne države zemalja članica ne mogu same da se izbore su: rastuća prijetnja nedržavnih aktera kao što su terorističke mreže, porast naoružanja, klimatske promjene... .

Evropska Unija ima kapacitet da napravi razliku i donese pozitivne promjene, ali nema moć da to uradi. Evropska Unija organizovana kao federalna država bi imala

mnogo više snage po tom pitanju i bila u mogućnosti da ga demokratski primjenjuje.

- Vaša Visosti, hvala puno za ovaj interesantan uvid u Evropske spoljne poslove! Hvala Vam za Vašu vizionarsku vježbu!

Nazad na putu ka studiju Evropske Televizije Mladih:

- Ne mogu da vjerujem da smo na kraju naše dokumentarne serije.

- Kada će material biti spreman za mlade gledaoce?

- Za mjesec dana. Tako da imamo tačno mjesec dana da radimo na njemu i onda ga postavimo na ETVM.

- Zašto si htio da napraviš ovaj dokumentarni film o evropskom federalizmu? Bilo je interesantno, ali zašto ne dokumentarni film o Evropskoj Uniji Nacionalnih Država?

- Pa, prvo zato što je Evropska Unija kompleksna jedinica, ali čak i ako oduzmeš jedan od elemenata od kojih se sastoji ta kompleksnost, još uvijek ne možeš da ignorišeš ostatak; jednostavno samo gledaš stvari iz drugog ugla. Drugo, zašto se ne fokusirati na politički projekat Evropske Unije koji se razvijao mnogo sporije od ekonomskog projekta?

- Pa si preuzeo inicijativu da sam uradiš ovaj materijal?

- Upravo, sam sam preuzeo inicijativu, ali onda sam pričao o tome sa još nekim ljudima u našem odsjeku na ETVM; mislili su da je to dobra ideja, i evo nas približavamo se njenom kraju.

- Zbog čega si mislio da bi mladi evropski ljudi mogli biti zainteresovani za ovu temu?

- Iako većina evropskih mladih ljudi ima mnogo drugih aktivnosti van škole i iako politika možda nije pravi dio tih aktivnosti, jako vjerujem da kad bi politički svijet bio

predstavljen njima u svojoj uobičajenoj elegantnoj odjeći i komplikovanom govoru, neki ljudi bi ignorisali kompletnu temu i nastavili sa drugim aktivnostima koje izgledaju više prijateljski.

- Koliko si ti naučio iz ovih intervjua?

- Više nego što sam mogao da zamislim! Znaš šta? Volio bih kad bi mogli ovo ponovo da počnemo.

- I ja. Ipak moraš priznati da je bilo dosta posla.

- Šta je sa tobom? Šta misliš koliko si ti naučio iz ovih intervjua?

- Mnogo! Dio koji mi se najviše svidio je imaginarna vježba. Da zastaneš i pokušaš da zamisliš... . Kako tvoja Evropa izgleda u tvojoj mašti?

- Evropa koju ja zamišljam? Sanjam o jakoj Evropi koja je zasnovana na toleranciji kulturnih razlika, koja reaguje sa poštovanjem

prema starijoj generaciji sa brigom prema
budućoj; koja voli svoju mladost!

Završna riječ

Florina-Laura Neculai je izabrala veoma originalan način da predstavi mlađoj generaciji gledište i važnost evropskog federalizma. Njeni intervjui su dodali dinamiku temi, koja može biti didaktička, čak i dosadna: prošli, sadašnji i budući procesi u Evropskoj Uniji. Jednostavan, precizan i veseo opis rastućeg federativnog procesa unutar EU je nešto što je nedostajalo dugo vremena. Uzevši to u obzir, korisno je sjetiti se osnovnih vrijednosti, principa i iskustava federativnih zajednica. Nepoznavanje prave prirode stvari federalizma je zadivljujuće posebno u zemljama sa centralizovanom tradicijom. Ovo je pokazano u skorijim debatama o ratifikaciji Evropskog Ustava u Holandiji: jedan od argumenata je bio da ustavni ugovor prijeti postojanju holandske nacije. Suprotno od toga, Federalna Unija ne samo da održava i garantuje nego takođe i daje prednost identitetu i autonomiji njenim

članovima. Najbolji dokaz ovoga je iskustvo Švajcarske federalne države, koja je zadržala autonomiju svojih Kantona kroz vijekove. Kao što su intervjui pokazali, jedan od glavnih federalnih principa je balans između autonomije i učestvovanja u donošenju odluka kao i između Unije i njenih brojnih članova.

Dvije stvari bih želio da dodam Florina-Laura Neculainoj prezentaciji. Prva se tiče odnosa između kulture i federalizma sa jedne strane i osnovnih principa i vrijednosti u Evropi. Druga je očekivanje budućih razvoja u visokoj tehnologiji. Suprotno od formiranja nacije, ili stvaranja zajednice u prošlosti, koje su bile bazirane na dominaciji, Evropska Federacija je osnovana na slobodnoj i dobrovoljnoj asocijaciji suverenih država. To je priznanje svih ljudskih bića, kao i vrijednosti kao što su sloboda, demokratija i ljudska prava. Drugi važan element osnivanja Evropske Federacije je evropska jedinstvena i različita

kultura. Raznovrsnost, koja podrazumijeva zajedničke osnove i zajedničke vrijednosti, predstavlja duh i prirodu federalizma. Nije iznenađujuće da je Evropski Ustav izrazio ovu potrebu usvajajući je kao svoj moto “ujedinjeni u svojoj različitosti”. Ovo je odraz Švajcarskog mota “union dans la diversité”. Bez spominjanja federalizma ili federalnog načina na koji će Unija predstavljati svoje odgovornosti, Ustav je usvojio generalni moto federalizma, u Članu IV-1 o simbolima Unije.

Važno je sjetiti se da je Denis de Rougemont dodao dvije bitne dimenzije definiciji principa i vrlina federalizma: princip nadležnosti i ideju regija unutar okvira Evropske federacije. Za budućnost Evropske Unije, važno je naglasiti da je federativni pristup analogan, zahvaljujući svojoj fleksibilnoj i kreativnoj formuli, velikoj tehnološkoj revoluciji i masovnoj upotrebi kompjutera i različitim sredstvima komunikacije. Kao rezultat ove tehnološke

revolucije, moguće je upravljati kompleksnom realnošću različito organizovanih razvijenih društava. Bazirajući se na različitim slojevima, Evropa obuhvata integraciju od najmanjih jedinica, kao što su opštine, do većih i kompleksnijih jedinica kao što su regije i države i završava interaktivnom federalnom okviru. Još 80-ih, Denis de Rougemont je imao viziju da izjavi da je federalizam zasnovan na kompleksnosti i uključuje regione i kompjutere.

Danas znamo da su Internet i ostala sredstva komunikacija uticala i da će nastaviti da utiču na naše demokratske i federalne sisteme. Ustvari, izgleda da mladi ljudi više teže da konsultuju Internet nego da čitaju novine. Internet i televizija će vjerovatno imati veliki uticaj na naše društvo i na način na koji će funkcionisati u budućnosti.

Zbog različitih razloga, jedna od najvažnijih potreba sada, i u budućnosti, je

obrazovanje. Na primjer, istorija, geografija i prirodno okruženje bi trebali biti predavani u širem evropskom duhu. Građansko obrazovanje bi trebalo biti predavano od osnovnih škola do univerziteta. Ustvari, jasno je da je danas, jedna od glavnih preokupacija Evropske Unije težnja da razvije kontakte i dijaloge sa građanima i njihovim udruženjima. U isto vrijeme, novi metod, koji predstavlja nauku i naučno razmišljanje se primjenjuje u osnovnim školama. Dva Nobelovca na polju fizike, Leo Lederman i Georges Charpak su napravili novi pristup nauci kroz eksperimente. Na ovaj način, djeca uče kako da formulišu hipoteze i donesu rezultate. Kao rezultat djecu razvijaju osjećaj za timski rad, grupnih diskusija i dijaloga koje se baziraju na argumentima i činjenicama. Kao što je često bilo primjećeno, ovo vjerovatno nije samo prava revolucija u tradicionalnom obrazovanju već ih takođe uči demokratiji baziranoj na principima opštog priznanja i poštovanja. Težnja je da

će ovaj pristup pomoći smanjenju nasilja i konflikata u školama i zajedno sa tim u društvu. To je veoma važno za brojne etničke, religijske i lingvističke elemente, koji karakterišu evropska društva.

Po meni, očigledno je da je obrazovanje, zajedno sa vrijednostima i principima, osnova portage za novim federalizmom u Evropi. Siguran sam da će se sledeća knjiga Florine-Laure Neculai fokusirati na ova pitanja, koja su osnova za federalnu budućnost Evrope.

Prof. Dusan SIDJANSKI

UPITNIK ZA UTISKE

Sada kada ste pročitali knjigu i znate njen sadržaj, možda imate pozitivne i/ili negativne komentare koje želite da date, pitanja da postavite, i iznad svega možda želite nešto da dodate! Za buduće poboljšano drugo izdanje ovog djela koje neće biti limitirani projekat slobodno šaljite vaše komentare na bookconfederalism@yahoo.com

Ova knjiga je takođe dostupna na Internetu gdje je možete besplatno downloadovati. Takođe je možete naći na nekoliko različitih jezika na websajtu Unije Evropskih Federalista na www.federaleurope.org

Unaprijed zahvalna na vašim komentarima!

Florina-Laura NECULAI